

Kas Eestis on rauamaaki?

Siim Nirgi^{1,2}

¹ Tartu Ülikool (siim.nirgi@ut.ee)

² Eesti Geoloogiateenistus

Lühidalt vastates – jah, Eestis on rauamaaki. Seda on siin kaevandatud, toodetud ja taotud juba I aastatuhande algusest. Tänapäevaks on arheoloogid leidnud kümneid toliaegseid rauasulatusahje ning rauatoodang on siin hinnanguliselt ulatunud tonnidesse. Tänapäevaks rauamaagiks olev sooraud kaotas oma tähtsuse aga niipea kui tööstusrevolutsiooni käigus õpiti rauamaagist efektiivsemalt raua tootma. Sellest alates on peamiseks rauamaagiks maailmas olnud enamasti settelised hematüütsed ning tard- ja moondekivimites levivad magnetiitsed maagilasandid.

Peale sooraua võib Eestist rauamaaki leida kristalse aluskorra kivimitest, kus 1,8–2 miljardit aastat tagasi toimunud mäetekke tulemusena võime näha kurrutatud kivimkomplekside seas magnetiiti sisaldavaid kivimkehi, mida on võimalik tänu geofüüsikalistele meetoditele läbi mitmesajameetrise sette kivimite kompleksi tuvastada. Märkimisväärsemaid magnetanomaaliaid, nagu Jõhvi, Sakusaare ja Munalaskme, on ka puuritud, ent nii maagistumise ulatuse kui ka rauasisalduse poolest need lähimate rauamaagikaevandustega konkureerida ei suuda.

See-eest võime magnetiiti kasutada hoopis teiste metallide otsinguteks, kuna selle kristallstruktuuris levivad väikestes kogustes elemendid, mis peegeldavad maagistumise tekkelugu ja võivad anda viiteid juba teiste ja olulisemate metallimaakide olemasolule.